

ZEKARIA

Isiraeli Gwītwo Macookerere Jehova

¹ Na rīrī, mweri wa īnana wa mwaka wa keerī wa ūthamaki wa Dario, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīire mūnabii Zekaria, mūrū wa Berekia, mūrū wa Ido, akīīrwo atīrī:

² “Jehova nīarakaririo mūno nī maithe manyu ma tene.

³ Nī ūndū ūcio īra andū atīrī, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: ‘Njookerera, nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga, na niī nīngūmūcookerera,’ ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁴ Mūtikahaane ta maithe manyu ma tene arīa maahunjagīrio nī anabii a tene, makeerwo atīrī: Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: ‘Garūrūkai mūtige mīthīire yanyu mīūru o na mītugo yanyu mīūru.’ No makīaga kūnjigua kana kūrūmbūiya uuge wakwa, nīguo Jehova ekuuga.

⁵ Maithe manyu ma tene makīrī kū rīu? Nao anabii-rī, nīmatūrāga nginya tene?

⁶ No rīrī, githī ndūmīrīri yakwa na irīra ciakwa cia kūrūmīrīrwo, irīa ndaathīte ndungata ciakwa cia anabii itiahingīrīrio maithe manyu ma tene?

“Hīndī īyo makīrīrira makiuga atīrī, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe atwīkīte kūringana na ūrīa mīthīire na mītugo iitū ītarīi, o ta ūrīa aatuīte nīegwīka.’ ”

Mündū ūrīa warī Mītī-inī ya Mīhandathi

7 Mūthenya wa mīrongo ūrī na īna wa mweri wa ikūmi na ūmwe, mweri ūcio wa Shebati, mwaka-inī wa keerī wa ūthamaki wa Dario, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīire mūnabii Zekaria, mūrū wa Berekia, mūrū wa Ido.

8 Nīndonire kīoneki ūtukū, na rīrī, mbere yakwa ngīona mūndū wahaicīte mbarathi ndune! Mūndū ūcio aarūgamīte mītī-inī ya mīhandathi yarī handū mūkuru-inī. Thuutha wake nī haari mbarathi ūmwe ndune, na ingī cia gūltīri na ingī njerū.

9 Na nīi ngīūria atīrī, “Mwathi wakwa, ici nacio nī cia kī?”

Mūraika ūcio waaraagia na nīi akīnjookeria atīrī, “Nīngūkwīra nī cia kī.”

10 Nake mūndū ūcio warūngiī mītī-inī ya mīhandathi akīndaarīria akīnjīra atīrī, “Aya nīo Jehova atūmīte mathīi thī yothe.”

11 Nao magīcookia ūhoro kūrī mūraika wa Jehova, ūrīa warūngiī mītī-inī ya mīhandathi, makīmwīra atīrī, “Nītūthīite thī yothe na tūkoona atī thī nīihooreire na ūrī na thayū.”

12 Ningī mūraika ūcio wa Jehova akīūria atīrī, “Nī nginya rī, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūkwaga kūiguīra Jerusalemu na matūūra ma Juda tha, marīa ūkoretwo ūrakarīire mīaka mīrongo mūgwanja?”

13 Nī ūndū ūcio Jehova agīkīarīria mūraika ūcio twaragia nake na ciugo njega na cia kūhoorerania.

14 Nake mūraika ūcio wanjaragīria akīnjīra atīrī, "Anīrīra ndūmīrīri īno: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, 'Nīnjiguaga ūiru nī ūndū wa Jerusalemu na Zayuni,

15 no rīrī, nīndakarītio mūno nī ndūrīrī iria ciīguaga irī ngitīre. Ndaarakariire andū akwa o hanini, no ndūrīrī icio igīkīrīrīria kūmanyamaria.'

16 "Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga ūū: 'Nīngacooka itūūra rīa Jerusalemu ndīrīiguīre tha, nayo nyūmba yakwa yakwo kuo rīngī. Naruo rūrīgi rūa gūthima nīrūgatambūrūkio Jerusalemu,' ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

17 "Nīngī ūthīī na mbere na kwanīrīra uuge atīrī: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū, 'Matūūra makwa nīmakaiyūrīrīra ūgaacīru rīngī, nake Jehova nīakahooreria Zayuni rīngī na ethuuriere Jerusalemu.'

Hīa Inya na Mabundi Mana

18 Ningī ngītiira maitho, na rīrī, mbere yakwa ngīona hīa inya!

19 Ngīūria mūraika ūcio wanjaragīria atīrī, "Ici nacio nī cia kī?"

Nake akīnjookeria atīrī, "Ici nīcio hīa iria ciaharananirie Juda, na Israeli, na Jerusalemu."*

20 Nake Jehova agīcooka akīnyonia mabundi mana.

21 Na nī ngīmūūria atīrī, "Aya-rī, marooka gwīka atīa?"

* **1:19** Hīa icio inya ciarī mabūrūri ma Ashuri, na Misiri, na Babuloni, na Perisia.

Nake akīnjookeria atīrī, "Ici nīcio hīa iria ciaharaganirie Juda nīguo gūtigacooke kuoneka mūndū ūkwīhaanda, no mabundi maya, mokīte kūmamakia na magūithie hīa icio cia ndūrīrī, iria ciambadararie hīa ciao igūkīrīra būrūri wa Juda, nīguo andū akuo maharaganio."

2

Mūndū warī na Rūrigi rwa Gūthima

¹ Ningī ngītiira maitho, na rīrī, hau mbere yakwa ngīona mūndū wanyiifīte rūrigi rūa gūthima na guoko gwake.

² Ngīmūūria atīrī, "Wee-rī, wathiī kū?"

Nake akīnjookeria atīrī, "Ndathīi gūthima itūura rīa Jerusalemu, nīguo menye warīi o na ūraihi warīo."

³ Na rīrī, mūraika ūcio wanjaragīria agīthīi, nake mūraika ūngī agīuka kūmūtūnga,

⁴ akīmwīra atīrī, "Teng'era wīre mwaniake ūcio atīrī, Jerusalemu rīgaatuīka itūura inene rītarī thingo, nī ūndū wa ūngī wa andū na mahiū maria magaakorwo kuo."

⁵ Jehova ekuuga ūū, 'Niī mwene nī niī ngaatuīka rūthingo rwa mwaki ndīrīthiūrūkīrie, na nduīke riiri thīinī wa itūura rīu.'

⁶ Jehova ekuuga ūū, "Ūkai, ūkai! Ūrai muume būrūri wa mwena wa gathigathini, nīgūkorwo ndīmūharaganīrie mīena yothe īna ūrīa yu-maga huho cia igūrū," ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁷ "Ūka, wee Zayuni! Wīthare, o wee ūtūūraga kwa Mwarī wa Babuloni!"

⁸ Nīgūkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, "Thuutha wa kūhe gītīo, akīndūma ngahūūrane na ndūrīrī iria ciatahīte indo cianyu. Nīgūkorwo ūrīa wothe ūmūhutagia inyuī nī kīuma kīa riitho rīa Ngai ahutagia.

⁹ Ti-itherū nīngambararia guoko gwakwa ndīmookīrīre, nacio ngombo ciao itahe indo ciao. Hīndī īyo nīguo mūkaamenya atī Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe ūndūmīte.

¹⁰ "Wee Mwarī wa Zayuni-rī, anīrīra na ūkene, nīgūkorwo nīndīrooka gūtūūra gatagatī-inī kanyu," ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹¹ "Mūthenya ūcio-rī, ndūrīrī nyingī nīkanyiitithanio na Jehova, na nīmagatuīka andū akwa. Ngaatūūra gatagatī-inī kanyu na nīmūkamenya atī Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe ūndūmīte kūrī inyuī."

¹² Jehova nīakagaya Juda gūtuīke igai rīake būrūri-inī ūrīa mūtheru, na nīagethuurīra Jerusalemu o rīngī.

¹³ Hoorerai harī Jehova inyuī kīrīndī gīa thī tondū nīeyarahūrīte kuuma gīikaro-ini gīake gītheru.

3

Nguo Theru cia Mūthīnjīri-Ngai ūrīa Mūnene

¹ Ningī akīnyonia Joshua, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, arūgamīte mbere ya mūraika wa Jehova, nake Shaitani arūgamīte mwena wake wa ūrīo nīguo amūcuuke.

² Nake Jehova akīra Shaitani atīrī, "Jehova arogūkūūma, wee Shaitani! Jehova ūrīa

ūthuurīte Jerusalemu arogūkūūma wee! Githī mūndū ūyū ti gīcīnga gītharītwo kuuma mwaki-inī?"

³ Na rīrī, Joshua eehumbīte nguo irī gīko hīndī ūyo aarūgamīte mbere ya mūraika.

⁴ Mūraika ūcio akīra arīa maarūngiī mbere yake atīrī, "Mūrutei nguo icio ciake irī na gīko."

Agīcooka akīra Joshua atīrī, "Atīrīrī, nīnjeheretie mehia maku, na nīngūkūhumba nguo cia goro."

⁵ Ngīcooka ngiuga atīrī, "Muohei kīremba gītheru mūtwe." Nī ūndū ūcio makīmuoha kīremba gītheru mūtwe, na makīmūhumba nguo, mūraika wa Jehova arūgamīte o hau.

⁶ Mūraika wa Jehova agīatha Joshua, akīmwīra atīrī,

⁷ "Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū, 'Ungīrūmīrīra mīthīire yakwa na ūmenyagīrīre maūndū marīa nyendaga mekwo, nīūgaathaga nyūmba yakwa, o na ūtuīke mūrūgāmīrīri wa nja ciayo, na ngwītīkīrie ūtuīke ūmwe wa andū aya marūngiī haha.

⁸ " Ta thikīrīria, wee Joshua, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, hamwe na athiritū aku aya maikarīte thī mbere yaku, o acio kīmenyithia kīa maūndū marīa magooka: Nīngarehe ndungata yakwa, o we Rūhonge.'

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū, 'Atīrīrī, nīnjigīte ihiga mbere ya Joshua! Ihiga rīu rīrī na maitho mūgwanja, na nīngakurura maandīko igūrū warīo, na njeherie mehia ma būrūri ūyū na mūthenya ūmwe.

10 “ ‘Mūthenya ūcio-rī, o mūndū wanyu nīageeta mūndū wa itūura rīake maikare rungu rwa mūtī wake wa mūthabibū na wa mūkūyū,’ ” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

4

Mūtī wa Thahabu wa Kūigīrīra Tawa na Mītī īrī ya Mītamaiyū

1 Hīndī īyo mūraika ūrīa twaranagīria nake akīhūndūka, akīnjarahūra, ta ūrīa mūndū aarahūragwo kuuma toro.

2 Nake akīnjūūria atīrī, “Nī kī ūroona?”

Na niī ngīmūcookeria atīrī, “Ndīrona mūtī wa thahabu theri wa kūigīrīwo tawa, ūrī na mbakūri igūrū rīaguo, na ūigīrīwo matawa mūgwanja na mīberethi mūgwanja ya gūtwara maguta matawa-inī macio.

3 Ningī harī na mītī īrī ya mītamaiyū īriganītie naguo, ūmwe ūrī mwena wa ūrīo wa mbakūri, na ūrīa ūngī mwena wayo wa ūmotho.”

4 Ngīūria mūraika ūrīa twaranagīria atīrī, “Mwathi wakwa, ici nacio nī ndūū?”

5 Nake akīnjūūria atīrī, “Wee-rī, ndūū̄ici nī ndūū?”

Na niī ngīmūcookeria atīrī, “Aca, Mwathi wakwa, ndiū̄.”

6 Nī ūndū ūcio akīnjīra atīrī, “Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova kūrī Zerubabeli, nayo ūkuuga ūū: ‘Ti ūndū wa hinya kana wa ūhoti, no nī ūndū wa Roho wakwa,’ ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁷ “Wee kīrima gīkī kīnene-rī, ūkīrī ū? Ūgaatuūka kūndū kwaraganu mbere ya Zerubabeli. Ningī nīwe ūkaarehe ihiga rīa kūrīkkia mwako o gūkīanagīrīrwo atīrī, ‘Ngai rīrathime! Ngai rīrathime!’”

⁸ Ningī ndūmīrīri ya Jehova īkīnginyīrīra ngīrīrwo atīrī:

⁹ “Moko ma Zerubabeli nīmo maakīte mūthingi wa hekarū īno, na moko make no mo makaamīrīkia. Hīndī īyo nīmūkamenya atī Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe ūndūmīte kūrī inyuū.

¹⁰ “Nūū ūmenaga mūthenya wa kīambīrīria kīa maūndū manini? Andū nīmagakena moona kabirū karī guoko-inī gwa Zerubabeli. (Maya nīmo maitho mūgwanja ma Jehova, marīa moonaga thī yothe.)”

¹¹ Ningī ngīuria mūraika ūcio atīrī, “Mītamaiyū īno īrī ūrī mwena wa ūrīo na wa ūmotho wa mūtī wa kūigīrīra tawa nī mītūū?”

¹² Ningī ngīmūuria atīrī, “Honge ici igīrī cia mītamaiyū ūrīgamanīte na mīberethi īno ya thahabu iraita maguta mahaana ta thahabu nī ndūū?”

¹³ Nake agīcookia atīrī, “Wee-rī, ndūūici nī ndūū?”

Na nī ngiuga atīrī, “Aca, Mwathi wakwa, ndīūū.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio akīnjīra atīrī, “Aya eerī nīo maitīrīrio maguta nīguo matungatage Mwathani wa thī yothe.”

5

Ibuku rĩa Gĩkũnjo Rĩumbükite Ríera-inĩ

¹ Ningĩ ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngiona ibuku-rĩa-gĩkũnjo rĩombükaga ríera-inĩ.

² Nake akĩnjüūria atĩrĩ, “Nĩ kĩ ūroona?”

Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona ibuku-rĩa-gĩkũnjo rĩombükäka ríera-inĩ, rĩrĩ na ūraihi wa mĩkono mĩrongo ūrĩ* na wariī wa mĩkono ikumi†.”

³ Nake akĩnjüra atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩrumi kĩrĩa gĩgütambürükä bürüri wothe; nĩgükorwo kûringana na ūrĩa mwena ūmwe wario wandikítwo, mûici o wothe no nginya agaathaamio, naguo mwena ūcio ūngĩ wario ūkandikwo atĩrĩ, ūrĩa wothe wihitaga na maheeni nĩagathaamio.

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Ningatüma kĩrumi kĩu, nakšo nĩgĩgatoonya nyumba ya mûici na nyumba ya ūrĩa wihitaga na maheeni akigwetaga riītwa ríakwa. Gigaikara nyumba yake na kĩmianange yothe, kianange mbaū ciayo na mahiga mayo.’ ”

Mündü-wa-nja arĩ thünĩ wa Gíkabü

⁵ Ningĩ mûraika ūrĩa wanjaragĩria akiumĩra akĩnjüra atĩrĩ, “Tiira maitho wone nĩ kĩ gíkĩ kĩroimĩra.”

⁶ Ngĩmũūria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gíkĩ?”

---

* **5:2** nĩ ta mita 9   † **5:2** nĩ ta mita inya na nuthu (4.5)

Nake akīnjookeria atīrī, “Nī gīkabū gīa gūthima.” Agīcooka akiuga atīrī, “Ūyū nīguo waganu wa andū, ūrīa ūrī būrūri wothe.”

⁷ Nakīo gīkunīko gīa kīgera gīgīkunūrwo, na rīrī, hau thīinī wa gīkabū ngīona mūndū-wa-nja waikarīte thī ho.

⁸ Nake akiuga atīrī, “Ūyū nīwe Nyawaganu,” nake akīmūcookia thīinī wa gīkabū na agīgīkunīka na gīkunīko kīu gīa kīgera.

⁹ Ngīcooka ngītiira maitho, na rīrī, hau mbere yakwa ngīona andū-a-nja eerī, mareretio nī rūhuho; tondū maarī na mathagu ta ma njūū, makīoya gīkabū kīu magīgītwara rīera-inī.

¹⁰ Ngīūria mūraika ūcio wanjaragīria atīrī, “Maratwara gīkabū kīu kū?”

¹¹ Nake akīnjookeria atīrī, “Maragītwara būrūri wa Babuloni magagīakīre nyūmba kuo. Yarīka-rī, gīkabū kīu makīge kuo handū hakīo.”

6

Ngaari Inya cia Ita

¹ Ningī ngītiira maitho rīngī, na rīrī, ngīona ngaari inya cia ita igīuka ciūmīte gatagatī ka irīma igīrī, irīma icio ciarī cia gīcango!

² Ngaari ya mbere yaguucītīo nī mbarathi ndune, na ya keerī īkaguucio nī mbarathi njirū,

³ na ya gatatū īkaguucio nī mbarathi njerū, nayo ya kana īkaguucio nī mbarathi cia marooro; ciotle ciarī mbarathi ciarī na hinya.

⁴ Ngīūria mūraika ūcio wanjaragīria atīrī, “Mwathi wakwa, ici nacio nī ndūū?”

5 Nake mūraika ūcio akīnjookeria atīrī, “Maya nī maroho marīa mana ma igūrū, maroima harīa marūgamaga mbere ya Mwathani wa thī yothe.

6 Ngaari ūyo ūguucītio nī mbarathi njirū yerekeire būrūri wa gathigathini, nayo ūyo ūguucītio nī mbarathi njerū yerekeire būrūri wa ithūrīro, nayo ūyo ūguucītio nī mbarathi irī na maroro yerekeire būrūri wa gūthini.”

7 Rīrīa mbarathi icio irī hinya cioimagarire-rī, nīciageragia mūno ūrīa ingīthīrī thī yothe. Nake agīciīra atīrī, “Thīrī mūcange thī yothe!” Nī ūndū ūcio igīthīrī thī yothe.

8 Ningī agīcooka akīnjīta akīnjīra atīrī, “Ta rora, icio cierekeire būrūri wa gathigathini nīitūmīte Roho wakwa ūgīe na ūhurūko kūu būrūri wa gathigathini.”

Thūmbī ya Joshua

9 Ndūmīrīri ya Jehova nīyanginyīrire ngīrwo atīrī,

10 “Amūkīra betha na thahabu kuuma kūrī andū arīa maatahītwo, na nīo Helidai, na Tobija, na Jedaia, arīa mokīte kuuma Babuloni. Thīrī o ūmūthīrī mūciī kwa Josia mūrū wa Zefania.

11 Oya betha na thahabu icio ūthondeke thūmbī, ūcooke ūmīigīrīre mūtwe wa Joshua mūrū wa Jehozadaki, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene.

12 Mwīre atī Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: ‘Ūyū nīwe mūndū ūrīa wītagwo Rūhonge, nake nīakaruta honge arī handū haake na ake hekarū ya Jehova.

13 Ūcio nīwe ūgaaka hekarū ya Jehova, na nīakahumbwo riiri, na nīagaikarīra gītī gīake kīa ūnene aathane. O na nīagatungata ari mūthīnjīri-Ngai aikarīire gītī gīake kīa ūnene; na maündū macio meerī nīmakaganīrīra wega.'

14 Nayō thūmbī īyo īigwo thiinī wa hekarū ya Jehova, īrī kīririkano kīa Helidai, na Tobija, na Jedaia, na Heni mūrū wa Zefania.

15 Arīa marī kūraya nīmagooka gūteithia gwaka hekarū ya Jehova, na inyuī nīmūkamenya atī Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe ūndūmīte kūrī inyuī. Ūndū ūyū nīūgekīka mūngīgaathīkīra Jehova Ngai wanyu mūrī na kīyo."

7

Cariai Kīhootho na Tha, ti Kwīhinga Kūrīa Irīo

1 Na rīrī, mwaka-inī wa īna wa ūthamaki wa Dario, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīire Zekaria, mūthenya wa kana wa mweri wa kenda, na nīguo mweri wa Kiselevu.

2 Andū a Betheli nīmatūmīte Sharezeru na Regemu-Meleku hamwe na andū ao magathaithe Jehova

3 na kūuria athīnjīri-Ngai a nyūmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe na anabii atīrī, "Nīnjagīrīirwo nī gūcakaya na kwīhinga kūrīa irīo mweri wa gatano, ta ūrīa njīkīte mīaka mīngī?"

4 Ningī ndūmīrīri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīyanginyīrire akīnjīrra atīrī,

5 “Úria andū othe a būrūri o na athīnjīri-Ngai atīrī, ‘Rīrīa mwehingaga kūrīa irio mūgīcakayaga mweri-inī wa gatano na wa mūgwanja ihinda rīa mīaka mīrongo mūgwanja-rī, ti-itherū mwehingaga kūrīa irio nī ūndū wakwa?

6 Na rīrīa mwarīīaga na mūkanyua-rī, githī mūtiarīīaga ndīa īyo nī ūndū wa inyuī ene?

7 Githī ici ticio ciugo cia Jehova iria cianīrīirwo igereire harī anabii a tene, rīrīa Jerusalemu na matūūra marīa maarīthiūrūrūkīirie maarī na ūhurūko na makaagaacīra, nakuo Negevu na hūgūrūrū-inī cia irīma cia mwena wa ithūiro nī gwatūūragwo nī andū?’”

8 Ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīire Zekaria o rīngī akīrwo atīrī:

9 “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: ‘Tuagai ciira na kīhooto; iguanagīrai tha na mūcaayanagīre mūndū na ūrīa ūngī.

10 Mūtikanahinyīrīrie mūtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai, kana mūndū wa kūngī, kana mūthīīni. Mūtikaneciiranīrie ūūru ngoro-inī cianyu.’

11 “No nīmaregire kūigua; makīng’athia, na makīhūgūka na magīthinga matū mao.

12 Nao makīūmia ngoro ciao o ta ihiga rīa nyaigī, na matingīathikīrīirie watho kana ndūmīrīri iīrīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aa-matūmīire na Roho wake, aarītie na tūnua twa anabii a tene. Nī ūndū ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe akīrakara mūno.

13 “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, ‘Rīrīa ndeetanire, matiathikīrīirie; nī ūndū ūcio

rīrīa nao maanjītire, ndiamathikīrīirie.

¹⁴ Nīndamaharaganirie na kīhuhūkanio kīnene ndūrīrī-inī ciothe, magītūura kuo marī ageni. Būrūri wao watigirwo ūkirīte ihooru, na nī ūndū ūcio gūkīaga mūndū ūngītūkānia kana acooke kuo. Ūguo nīguo maatūmire būrūri ūcio mwega ūkire ihooru.’ ”

8

Jehova Kwīranīra Kūrathima Jerusalemu

¹ O rīngī ndūmīrīri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīyanginyīrire, ngīrwo atīrī:

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: “Nīnjiguaga ūiru mūno nī ūndū wa Zayuni; nīndīracinwo nī ūiru nī ūndū wake.”

³ Jehova ekuuga ūū: “Nīngacooka Zayuni, ndūure Jerusalemu. Hīndī īyo itūura rīa Jerusalemu rīgeetagwo Itūura Inene rīa Ühoro-wa-Ma, nakīo kīrīma kīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe gīgeetagwo Kīrīma Gītheru.”

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: “Athuri na atumia arīa akūrū mūno nīmagaikara njīra-inī cia Jerusalemu rīngī, o mūndū anyiitīte mūtirima wake na guoko nī ūndū wa gūkūra mūno.

⁵ Njīra cia itūura rīu inene ikaiyūra tūhī na tūrītu tūgīthaaka.”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: “Hīndī īyo ūndū ūcio no woneke ūrī wa mageganīa nī matigari ma andū acio, no Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūuria atīrī, harī nīi-rī, ūndū ūcio no woneke ūrī wa mageganīa?”

7 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: “Nīngahonokia andū akwa kuuma mabūrūri ma mwena wa irathīro na wa ithūīro.

8 Nīngamacookia matūūre Jerusalemu; nao magaatuīka andū akwa na niī nduīke Ngai wao wa kwīhokeka na mūthingu.”

9 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: “Inyuī arīa mūraigua ciugo ici ciaririo nī anabii arīa maarī kuo rīrīa mūthingi wa nyūmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe wahaandirwo-rī, gīai na hinya nīgeetha hekarū yakwo.

10 Mbere ya hīndī īyo gūtiarī irīhi rīa mūndū kana rīa nyamū. Gūtiarī mūndū ūngīarutire wīra wake na thayū nī ūndū wa thū ciake, tondū nīndatūmīte o mūndū o mūndū okīrīre ūrīa ūngī.

11 No rīrī, rīu ndigūcooka kūherithia matigari ma andū aya ta ūrīa ndeekaga tene.” Ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

12 “Mbeū nīgakūra wega, naguo mūthabibū nīgaciara matunda maguo, na tīri nīkaruta magetha maguo, narīo igūrū nīrīgatatia ime. Ngauheana maūndū maya mothe matuīke igai rīa matigari ma andū aya.

13 O ta ūrīa mūkoretwo mūkīonwo ta mūrī arume mūrī gatagatī-inī ka ndūrīrī, wee Juda na Israeli-rī, noguo ngaamūhonokia, na nīmūgatuīka kīrathimo. Mūtigetigīre, no gīai na hinya.”

14 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: “O ta ūrīa ndaatuīte atī nīngūmūrehere mwanangīko, na ndiigana kūigua tha rīrīa

maithe manyu mandakaririe-rī,” Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,

15 “nī ūndū ūcio rīu nīnduīte nīngwīka Jerusalemu na Juda maūndū mega rīngī. Nī ūndū ūcio tigai gwītigīra.

16 Maya nīmo maūndū marīa mūgwīka: aranagīriai ūhoro wa ma mūndū na ūrīa ūngī, na mūtuage ciira wa ma na wa kīhooto maci-irīro-inī manyu;

17 mūtikanaciirīre gwīka mūndū wa itūūra rīanyu ūūru, na mūtikanende kwīhīta na macheeni. Niī nīthūire maūndū macio mothe,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

18 Ndūmīrīri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīyanginyīrire rīngī, ngūrwo atīrī:

19 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: “Mahinda ma kwīhinga kūrīa irio mweri wa kana, na wa gatano, na wa mūgwanja na wa ikūmi-rī, magaatuīka mahinda ma gūcanjamūka na kūrūūhia, na ma maruga ma gīkeno harī Juda. Nī ūndū ūcio endagai ūhoro wa ma na wa thayū.”

20 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: “Andū aingī na atūūri a matūūra maingī manene nī magooka,

21 nao atūūri a itūūra rīmwe inene magaathīi itūūra rīngī inene moige atīrī, ‘Rekei tūthīi o rīu tūgathaithe Jehova na tūkarongoorie Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Niī mwene nīngūthīi.’

22 Irīndī na ndūrīri irī hinya nī igooka Jerusalemu kūrongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe na kūmūthaitha.”

23 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: "Matukū-inī macio andū ikūmi kuuma thiomi-inī ciothe na ndūrīrī-inī ciothe nīmakanyiita Mūyahudi ūmwe, marūmie gīcūrī gīa kanjū yake na mamwīre atīrī, 'Reke tūthīi nawe, tondū nītūiguīte atī Ngai arī hamwe na inyuī.' "

9

Gūtuīrwo gwa Thū cia Isiraeli

Urathi

- 1** Ndūmīrīri ya Jehova nīyūkīrīire būrūri wa Hadaraka,
na īgakinyīrīra Dameski:
nīgūkorwo maitho ma andū, na ma mīhīrīga
yothe ya Isiraeli macūthīrīrie Jehova,
- 2** na īgakinyīrīra Hamathu o nakuo, itūūra rīrīa
rīhakanīte nakuo,
o na īgakinyīrīra Turo na Sidoni, o na
gūtuīka andū akuo maarī oogī mūno.
- 3** Andū a Turo nīmeyakīire kīgitīro kīrūmu,
na makeigīra hība cia betha nyingī ta
rūkūngū,
na thahabu nyingī ta mahuti ma njīra-inī.
- 4** No rīrī, Mwathani nīakarītunya ūtonga warīo,
na aanange ūhoti warīo wa iria-inī,
narīo itūūra rīu nīrīgacinwo na mwaki.
- 5** Ashikeloni nīrīkeyonera ūhoro ūcio na
rītīgīre,
Gaza nīrīkehūrīthania nī ruo rūnene,
o na Ekironi o narīo, nīgūkorwo mwīhoko
warīo nīūkahooha.
Gaza nīrīkoorwo nī mūthamaki warīo,
narīo Ashikeloni nīrīgathaamwo.

- 6** Andū a bürūri ūngī nīmagatūūra Ashidodi,
na nīi nīnganiina mwītīo wa Aflisti.
- 7** Nīngaruta thakame tūnua-inī twao,
na irio iria ngaananie ndīcirute gatagatī ka
magego mao.
- Andū arīa magaatigara magaatuīka a Ngai witū,
na matuīke atongoria a Juda,
nao andū a Ekironi makahaana ta andū a
Jebusi.
- 8** Na rīrī, nīngagitīra nyūmba yakwa
kuuma kūrī mbūtū iria imarehagīra
mbaara.
- Gūtirī hīndī ūngī mūhinyanīrīria agaacooka
gūtooria andū akwa,
nīgūkorwo rīu nīndīoneire ūrīa
maanahinyīrīrio.

Gūuka kwa Mūthamaki wa Zayuni

- 9** Kena mūno, wee Mwarī wa Zayuni!
Anīrīra, wee Mwarī wa Jerusalemu!
Atīrīrī, mūthamaki waku nīarooka kūrī we,
nī mūthingu na arī na ūhonokio,
nī mūhooreri na akuuītwo nī ndigiri,
agaikarīra njaū ya ndigiri.
- 10** Nīngeheria ngaari cia ita kuuma Efraimu,
na njeherie mbarathi cia mbaara kuuma
Jerusalemu,
naguo ūta wa mbaara-rī, nīūkoinangwo.
Nake aanīrīre thayū ndūrīrī-inī.
Wathanī wake-rī, ūgaatambūrūka kuuma
iria rīmwe nginya rīrīa rīngī,
na kuuma Rūūī rwa Farati o nginya ituri cia
thī.

- 11 No ha ūhoro waku-rī, nī ūndū wa thakame ya
 kīrīkanīro kīrīa ndarīkanīire nawe,
 nīngooohorithia andū aku arīa mohetwo,
 moime irima rīu rītarī maaī.
- 12 Cookai kīlhitho-inī kīanyu kīrīa kīrūmu, inyuī
 muohetwo mūrī na mwīhoko;
 o na rīu nguuga atīrī, nīngamūcookeria
 indo cianyu maita meerī.
- 13 Ngaagonya Juda o taarī ūta wakwa,
 nake Efiraimu atuīke ta mīguī ya ūta ūcio,
 ndīmaiūrie kuo.

Nīngarahūra ariū aku, wee Zayuni,
 mokīrīre ariū aku wee Mūyunani,
 na ngūtue ta rūhiū rwa njora rwa njamba
 īrī hinya.

Jehova Nīakoimīra

- 14 Hīndī īyo Jehova nīakoonwo arī igūrū rīao;
 mūguī wake ūkaarathūka ta rūheni.
 Mwathani Jehova nīakahuha karumbeta;
 agaathiī arī ihuhūkanio-inī cia mwena wa
 gūthini,
- 15 nake Jehova Mwene-Hinya-Wothe
 nīakamagitīra.
 Nao makaamaniina biū,
 na matooranie na kūmahūra na mahiga
 ma kīgūtha.
 Makaanyua na manegene ta marīītwo nī ndibei;
 makaiyūrīrīrio ta mbakūri
 īrīa īhūthagīrwo kūminjaminjīria koine cia
 kīgongona.
- 16 Jehova Ngai wao nīakamahonokia mūthenya
 ūcio,
 marī andū a rūūru rwake.

Nīmagakengaga būrūri-inī wake,
 ta mahiga ma goro marī thūmbī-inī ya
 mūthamaki.
¹⁷ Kaī nīmagakorwo marī a kwendeka, na math-
 akarīte-ī!
 Irio cia mīgūnda nīigatūma aanake maga-
 acīre,
 nayo ndibei ya mūhihano ītūme airītu o nao
 magaacīre.

10

Jehova Nīakamenyerera Juda

- ¹ Hooyai Jehova oirie mbura hīndī ya kīmera kīa
 mbere;
 Jehova nīwe ūtūmaga kūgīe matu ma
 mbura ya kīhuhūkanio.
- Nīoiragīria andū mbura,
 na akahe mūndū o wothe irio cia mūgūnda.
- ² Mīhianano ya kūhooywo yaragia maheeni,
 ago moonaga cioneiki itarī cia ma,
 maaragia ūhoro wa irooto itarī cia ma;
 kūhoorerania kwao no gwa tūhū.
- Nī ūndū ūcio andū maturuuraga ta ng'ondu,
 makahinyīrīka nī ūndū wa kwaga
 mūrīithi.
- ³ "Marakara makwa nīmakanīte nī ūndū wa
 arīthi,
 na nī nīngaherithia atongoria acio;
 nīgūkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
 nīakamenyerera
 rūru rwake, nīruo andū a nyūmba ya Juda,
 na atūme matuīke ta mbarathi īgwītīna īrī
 mbaara-inī.

⁴ Thīinī wa Juda nīgūkoima ūrīa ūgaatuīka ihiga
rīa koine,
na kuuma kūrī we kuume higī cia kwamba
hema,
ningī kuume ūta wa mbaara,
o na kuume mūndū o wothe wa gwathana.

⁵ Marī hamwe magaatuīka ta njamba cia ita irī
hinya,
marangīrīrie thū ciao ndoro-inī ya njīra
hīndī ya mbaara.

Tondū Jehova agaakorwo hamwe nao,
makaarūa na mang'aūranie ahaici a
mbarathi.

⁶ “Nīngekīra nyūmba ya Juda hinya,
na honokie nyūmba ya Jusufu.

Nīngamacookia kwao,
tondū nīndīmaiguīrīire tha.

Nao magaikara ta itarī ndaamarega,
nīgūkorwo niī nī nī Jehova Ngai wao,
na nīngamacookeria mahooya mao.

⁷ Andū a Efiraimu magaatuīka ta njamba cia ita,
nacio ngoro ciao icanjamūke ta andū
manyuīte ndibei.

Ciana ciao nīikoona ūndū ūcio ikene;
nacio ngoro ciao nīigakenera Jehova.

⁸ Nīngameta ndīmacookanīrīrie.
Ti-itherū nīngamakūūra;

nao nīmakaingīha o ta ūrīa maarī mbere.

⁹ O na ingīkamaharaganīria ndūrīrī-inī,
marī o kūu mabūrūri ma kūraya no
makaandirikana.

O, hamwe na ciana ciao nīmakahonoka

na macooke kwao.

- ¹⁰ Nīngamacookia kuuma Misiri,
     na ndīmacookenīrīrie kuuma Ashuri.
 Nīngamarehe būrūri wa Gileadi na wa
     Lebanoni,
     o nginya mage ūikaro ūngīmaigana.
- ¹¹ Magaatuīkanīria iria rīa thīīna;
     makūmbī ma iria nīmakahoorerio,
     nakuo kūrīa Rūūī rwa Nili rūrikīte
     nīgūkahūa.
 Mwītīō wa Ashuri nīūkaharūrūkio,
     nayo thimbū ya ūthamaki wa Misiri
     nīkeherio.
- ¹² Nīngamekīra hinya ndīmomīrīrie thīinī wa
     Jehova,
     na thīinī wa rīitwa rīake nīmagetwara,”
     ūguo nīguo Jehova ekuuga.

11

- ¹ Wee, Lebanoni-rī, hingūra mīrango yaku,
     nīgeetha mwaki ūcine mītarakwa yaku,
     ūmīniine!
- ² Rīra, wee mūthithinda, nīgūkorwo
     mītarakwa nīūgwīte;
     mītī ūrīa mīrūngarū nīmīanange!
 Rīrai inyuī mīgandi ya Bashani;
     nīgūkorwo mītī ya mūtitū ūrīa mūtumanu
     nītemetwo.
- ³ Ta thikīrīriai ūrīa arīithi maraarīra,
     makīgirīkaga:
     ūrīithio wao ūrīa mūnoru nīwanangītwo!
 Ta thikīrīriai mūraramo wa mīrūūthi;
     gīthaka kīrīa kīruru kīa Jorodani
     nīkīanange!

Arīithi Eerī

⁴ Jehova Ngai wakwa ekuuga ūū: “Rīithia rūūru rūrīa rūtuīirwo gūthīnjwo.

⁵ Arīa macigūraga nō macithīnjaga na matione wa kūm Maherithia. Arīa maciendagia moigaga atīrī, ‘Jehova arogoocwo, niī ndī mūtongu!’ Arīithi ene cio maticiiguagīra tha.

⁶ Nīgūkorwo ndikaiguīra andū a būrūri ūcio tha rīngī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīnganeana mūndū o kūrī mūndū wa itūūra rīake na kūrī mūthamaki wake. Nīmakahinyīrīria būrūri ūcio, na ndikamahonokia kuuma moko-inī mao.”

⁷ Nī ūndū ūcio ngīrīithia rūūru rūu rwatuīirwo gūthīnjwo, na makīria iria ciahinyīrīrio cia rūūru rūu. Ngīcooka ngīoya thanju igīrī, rūmwe ngīrwīta Ūtugi na rūrīa rūngī ngīrwīta Ūiguano, na niī ngīrīithia rūūru rūu.

⁸ Ihinda rīa mweri ūmwe nīndeheririe arīithi acio atatū.

Naruo rūūru rūgīlthūūra mūno, na niī ngīnogio nō,

⁹ ngīuga atīrī, “Ndīgūcooka gūtuīka mūrīithi wanyu. Iria cia gūkua nīkue, na iria cia gūthira nīthire. Iria igūtigara-rī, nīrīane cio nyene.”

¹⁰ Ningī ngīoya rūthanju rwakwa rūrīa rwe-tagwo Ūtugi, ngīruunania icunjī igīrī, ngītharia kīrīkanīro kīrīa ndarīkanīire na ndūrīrī ciathe.

¹¹ Giatharirio o ro mūthenya ūcio, na nī ūndū ūcio arīa maahinyīrīrio a rūūru rūu, arīa maanjūūthīrīrie, makīmenya atī ūyo yari ndūmīrīri ya Jehova.

12 Nḡicooka nḡimeera at̄ir̄i, “Mūnḡiona n̄i kwaḡiriire, Heei mūcaara wakwa, na aakorwo ti ūguo-r̄i, ikarai naguo.” N̄i ūndū ūcio makind̄iha mūcaara wa icunj̄i mīrongo ītatū cia betha.

13 H̄ind̄i īyo Jehova ak̄nj̄ira at̄ir̄i, “Ik̄ria mūmbi wa nyūngū mbeeca icio”: ī thogora ūcio mwega moonire n̄ūnjiganite! N̄i ūndū ūcio nḡioya icunj̄i icio mīrongo ītatū cia betha, nḡiciik̄ria mūmbi kūu nyūmba-in̄i ya Jehova.

14 Ninḡi ngiunania rūthanju rwakwa rwa keer̄i rūriā rwetagwo Ūiguano, nḡithūkia ūrūmwe gatagat̄i ka Juda na Israeli.

15 Ninḡi Jehova ak̄nj̄ira at̄ir̄i, “Oya o rīnḡi indo cia mūr̄iithi mūkīgu.

16 N̄iḡukorwo n̄ingwarahūra mūr̄iithi būrūri-in̄i ūyū, ūriā ūtakarūmbūya ng'ondū iria ciūr̄ite, kana acarie tūgondu, kana ohe iria ndiihie, o na kana arīiθie iria ng'ima, we no kūr̄ia arīr̄īaga nyama cia ng'ondū iria noru, aḡicikūr̄aga mahūngū.

17 “Kaī mūr̄iithi ūcio wa tūhū,
    ūriā ūtiganaḡiria rūūru, ar̄i na haaro-ī!
Guoko gwake na riitho rīake rīa ūr̄io irotewo
    na rūhiū rwa njora!

Guoko gwake n̄iḡukonja biū,
    na riitho rīake rīa ūr̄io rītuīke itumumu
    biū.”

12

Thū cia Jerusalemu Kūniinwo

Ūrathi

1 Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova īkoniī Isiraeli. Jehova, ūrīa watambūrūkirie igūrū, na akīhaanda gītina gīa thī īno, o na akiūmba roho thīinī wa mündū, ekuuga ūū:

2 “Nīngūtua Jerusalemu ta gīkombe kīa ndibei gīa gūtūma arīa othe magūthiūrūrūkīirie matūgūuge. Juda o ūndū ūmwe na Jerusalemu nīgūkarigiicīrio nī thū.

3 Mūthenya ūcio, rīrīa ndūrīrī ciathe cia thī igaacookanīrīra irīukīrīre, nīngatua Jerusalemu ihiga rītangīenyenyeka kūrī ndūrīrī ciathe. Arīa othe makaageria kūrīenyenyia nīmakeguraria mūno.

4 Mūthenya ūcio-rī, nīngamakia mbarathi o yothe īhahūke, nake mūmīhaici ndūme agūrūke,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīngarangīra nyūmba ya Juda, no mbarathi ciathe cia ndūrīrī ndīcitue ndumumu.

5 Hīndī ūyo atongoria a Juda makeīira na ngoro atīrī, ‘Andū a Jerusalemu nīmagīte na hinya nī ūndū wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wao.’

6 “Mūthenya ūcio nīngatūma atongoria a Juda mahaane ta nyūngū ūiyūrīte mwaki ūrī riiko, na ndūme mahaane ta gīcīnga gīgwakana kīrī thīinī wa itīia cia ngano. Makaaniina andū arīa othe marīthiūrūrūkīirie mwena wa ūrīo na mwena wa ūmotho, no rīrī, andū a Jerusalemu matigaakorwo na ūgwati o na hanini marī kūu Jerusalemu.

7 “Jehova akaamba kūhonokia andū arīa matūrūraga Juda, nīgeetha gītīo kīa nyūmba ya Daudi na kīa aikari a Jerusalemu

ḡitikananenehe ḡuk̄ira k̄ia andū a Juda.

⁸ M̄thenya ūcio Jehova n̄akagit̄ra andū ar̄ia matūr̄aga Jerusalemu, n̄igeetha ar̄ia maaḡite hinya m̄uno gatagat̄-in̄i kao makahaana ta Daudi, nayo nyūmba ya Daudi īkahaana o ta Ngai, īhaane ta m̄uraika wa Jehova amaton-goretie.

⁹ M̄thenya ūcio n̄ingoimagara nganiine ndūr̄ir̄i ciothe iria igookir̄ira itūūra r̄ia Jerusalemu.

Kūr̄ir̄ira ūr̄ia Maathecire

¹⁰ "Na n̄ngait̄ir̄ia nyūmba ya Daudi na ar̄ia othe matūr̄aga itūūra r̄ia Jerusalemu roho wa ḡutugana na wagūthaithana. Nao n̄imakerorera ūr̄ia maathecire, na n̄imakamūr̄ir̄ia mar̄i na ruo o ta ūr̄ia m̄undū ar̄iraḡira mwana wa m̄umwe, na maḡie na k̄ieha k̄inene o ta ūr̄ia m̄undū ethikaḡira akuir̄irwo n̄i mwana wake wa irigithathi.

¹¹ M̄thenya ūcio n̄igūgakorwo k̄ir̄iro k̄inene kūu Jerusalemu, o ta k̄ir̄iro k̄ir̄ia k̄iar̄i Hadadi-Rimoni* o kūu werū-in̄i wa Megido.

¹² Būrūri ūcio n̄ūkaḡia na k̄ir̄iro, o mbar̄i o mbar̄i īr̄ire īr̄i iiki, na atumia ao mar̄i oiki: mbar̄i ya nyūmba ya Daudi īr̄ire īr̄i iiki na atumia ao mar̄i oiki, mbar̄i ya nyūmba ya Nathani īr̄ire īr̄i iiki, na atumia ao mar̄i oiki,

¹³ na mbar̄i ya nyūmba ya Lawi īr̄ire īr̄i iiki, na atumia ao mar̄i oiki, mbar̄i ya Shimei īr̄ire īr̄i iiki, na atumia ao mar̄i oiki,

---

* **12:11** Hadadi-Rimoni n̄kuo andū maacakaīre ḡikuū k̄ia Josia (2Maū 35:22, 24, 25).

¹⁴ na mbarī icio ingī ciothe itigaire o mbarī o mbarī ūrīre ūrī iiki, na atumia ao marī oiki.

13

Gūtherio kwa Mehia

¹ “Mūthenya ūcio gīthima nīgīgathikūrio nī ūndū wa nyūmba ya Daudi o na nī ūndū wa andū arīa matūrūraga Jerusalemu, gīthima gīa kūmatheria mehia o na thaahu.”

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio nīnganiina marītwa ma mīhianano ya kūhooywo mathire būrūri-inī, na matigacooka kūririkanwo rīngī. Nīngeheria anabii hamwe na roho ūcio wa thaahu, mathire būrūri-inī.

³ Na rīrī, kūngīgaakorwo na mūndū ūrathiī na mbere na kūratha mohoro-rī, ithe na nyina, arīa mamūciarīte, nī makaamwīra atīrī, ‘No nginya ūkue, nī ūndū nīwarītie maheeni ūkīgwetaga rītwa rīa Jehova.’ Rīrī akaaratha mohoro-rī, aciari ake mwene nīmakamūtheeca na rūhiū.

⁴ “Mūthenya ūcio mūnabii o wothe nīagaconoka nī ūndū wa kīoneki kīa ūrathi wake. Ndakehumba nguo ya maguoya ya mūnabii nīguo aheenie andū.

⁵ Akoigaga atīrī, ‘Niī ndirī mūnabii, ndī mūrīmi, ndūrūragio nī mūgūnda kuuma ūnini-inī wakwa.’

⁶ Nake mūndū angīkamūuria atīrī, ‘Ironda ici irī mwīrī waku nī cia kī?’ we agaacookia atīrī, ‘Ironda ici ndagūrīre nyūmba-inī ya arata akwa.’

Mūrūithi Kūringwo, na Ng’ondū Kūhurunjūka

⁷ “Arahūka, wee rūhiū rwa njora, ūūkīrīre
mūrīithi wakwa,
ūkīrīra mūndū ūcio wa hakuhī na niī!”
ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga.

“Ringa mūrīithi, nacio ng’ondu nīkūhurunjūka,
nakuo guoko gwakwa ndīkwerekerie kūrī
tūgondu, ndītūūkīrīre.”

⁸ Jehova ekuuga atīrī, “Būrūri-inī guothe,
andū icunjī igīrī thīinī wa ithatū
nīmakoragwo, mathire;
no rīrī, gīcunjī kīmwe gīa ithatū
nīgīgatigara kuo.

⁹ Gīcunjī kīu gīa ithatū kīa andū
nīngakīhītūkīria mwaki-inī;
ngaamatheria ta betha, na ndīmagerie ta
ūrīa thahabu igeragio.

Nīmagakaīra rītwa rīakwa,
na nīi nīngametīka;

Nīngoiga atīrī, ‘Aya nī andū akwa,’
nao moige atīrī, ‘Jehova nīwe Ngai witū.’ ”

14

Jehova Nīegūuka Athamake

¹ Atīrīrī, mūthenya wa Jehova nīūrooka, rīrīa
indo cianyu igaatahwo na igayanīrwo gatagatī-
inī kanyu.

² Nīngongania ndūrīrī ciothe ciūkīrīre itūūra
rīa Jerusalemu, ihūrane narīo; itūūra rīu in-
ene nīrkanyiitwo nī thū, na indo cia nyūmba
ciūngūrūrio nao andū-a-nja manyiitwo na
hinya. Andū nuthu ya itūūra nīmagathaamio,
no andū acio angī matikeherio itūūra-inī rīu.

3 Hīndī īyo Jehova nīakoimagara, okīrīre ndūrīrī icio arūe nacio, o ta ūrīa arūaga mūthenya wa mbaara.

4 Mūthenya ūcio-rī, Jehova nīakarūgama Kīrīma-inī kīa Mītamaiyū, mwena wa irathīro wa Jerusalemu. Nakīo Kīrīma kīu kīa Mītamaiyū nīgīgatūkana maita meerī kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūrī; naho hagīe mūkuru mūnene, nuthu ūmwe ya kīrīma īthīi mwena wa gathigathini, nayo nuthu īyo īngī īthīi mwena wa gūthini.

5 Mūkoorīra mūkuru-inī ūcio wa kīrīma gīakwa tondū ūgaakinya o Azeli. Mūkoora o ta ūrīa mworīire gīthingithia matukū-inī ma Uzia, mūthamaki wa Juda. Nake Jehova Ngai wakwa nīagooka, arī hamwe na andū arīa atheru othe.

6 Mūthenya ūcio gūtigakorwo na ūtheri kana heho o na kana mbaa.

7 Ūcio ūgaakorwo ūrī mūthenya wa mwanya, ūtarī mūthenya kana ūtukū, mūthenya ūūrī nī Jehova. Hwaī-inī wakinya, nīgūkagī na ūtheri.

8 Mūthenya ūcio maaī ma muoyo nīmagatherera moimīte Jerusalemu; nuthu yamo yerekere iria-inī rīa mwena wa irathīro, nayo nuthu īyo īngī yerekere iria-inī rīa mwena wa ithūrī. Maaī macio magathereraga hīndī ya ūrugarī na hīndī ya heho.

9 Jehova nīwe ūgaatuīka mūthamaki wa thī yothe. Mūthenya ūcio gūgaakorwo Jehova arī o we wiki, narīo rītwa rīake rīkorwo no rīo riiki.

10 Būrūri wothe kuuma Geba nginya Rimonī, mwena wa gūthini wa Jerusalemu, ūkaahaana ta Araba. No rīrī, itūūra rīa Jerusalemu

nīrīgatūugīrio na rītūure o hau rīrī, kuuma Kīhingo-inī kīa Benjmini nginya harīa Kīhingo kīa Mbere kīrī, o nginya Kīhingo-inī gīa Koine, na kuuma mūthiringo ūrīa mūraaya na igūrū wa Hananeli gūthiī nginya ihihīro-inī cia ndibei cia mūthamaki.

¹¹ Itūura rīu rīgaatuīka rīa gūtūrwo; rītikaanangwo hīndī ūngī. Itūura rīa Jerusalemu rīgaatūura rītarī na ūgwati.

¹² Na rīrī, ūyū nīguo mūthiro ūrīa Jehova akaahūura ndūrīrī ciothe naguo, iria cianarūa na Jerusalemu: Mīrī yao īkaabuthaga o marūgamīte na magūrū mao, maitho mao namo mabuthīre marima-inī mamo, nacio nīmī ciao ikaabutha irī tūnua-inī twao.

¹³ Mūthenya ūcio-rī, Jehova nīakahūra andū na kīmako kīnene. O mūndū nīakaguthūkīra guoko kwa mūndū ūrīa ūngī akūnyiite, nao matharīkanīre marūe.

¹⁴ Andū a Juda o nao nīmakarūra kūu Jerusalemu. Ūtonga wa ndūrīrī iria irigiiciirie kūu nīukonganio, naguo nī ūtonga mūingī wa thahabu, na wa betha na wa nguo.

¹⁵ Mūthiro o ta ūcio nīukaniina mbarathi nā nyūmbū, na ngamīra na ndigiri, na nyamū ciothe iria igaakorwo kambī-inī icio.

¹⁶ Ningī-rī, matigari ma ndūrīrī icio ciothe iria cianatharīkīra Jerusalemu makaambataga mwaka o mwaka kūhooya Mūthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, na gūkūngūra Gīathī gīa Ithūnū.

¹⁷ Kūngīkaagīa andū gūkū thiī matakaambata Jerusalemu kūhooya Mūthamaki, o we Jehova

Mwene-Hinya-Wothe-rī, kwao gūtikoira mbura.

¹⁸ Andū a Misiri mangīkaaga gūthiī kūnyiitanīra na arīa angī-rī, kwao gūtikoira mbura. Jehova nīakamarehera mūthiro ūrīa ahūūraga ndūrīrī naguo iria itaambataga gūkūngūīra Giathī kīu gīa Ithūnū.

¹⁹ Rūrīrī nīrīo rīgaakorwo rīrī iherithia rīa būrūri wa Misiri, o na rīa ndūrīrī ciothe iria itaambataga igathī gūkūngūīra Giathī kīu gīa Ithūnū.

²⁰ Mūthenya ūcio-rī, mbugi cia mbarathi ikaandīkwo, ICI CIAMŪRĪIRWO JEHOVA, nacio nyūngū cia kūruga iria irī nyūmba ya Jehova thīinī igaatuīka ta mbakūri iria nyamūre irī mbere ya kīgongona.

²¹ Nyūngū o yothe irī kūu Jerusalemu na Juda īkaamūrīrwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nao arīa othe magookaga kūruta igongona-rī, makoooyaga nyūngū imwe cia cio makaruga nacio. Na mūthenya ūcio-rī, gūtigacooka kūgīa na mwonjorithia thīinī wa nyūmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingüre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingüre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Wĩra ūyū ūheanītwo na ūndū wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ūngienda kuona kobi ya rũtha rũrū rwa biacara, rora rũrenda-ini rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ūtūme marūa kūri: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mūhūri wa biacara wandikithiò nĩ Biblica, Inc., kūhūthíra mūhūri wa biacara wa Biblica® kūbataraga marūa ma gwitikírio kuuma kūri Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ūkobie kana ūtambie wĩra ūyū ūtarī mūgarüre, īndī ndükagarüre ruri rwa biacara rwa Biblica®. Ūngigarüra kana ūkobie wĩra ūyū, na tondū wa ūguo ūtuķe nĩ wĩra mwerū uumanīte na ūcio-rī, no nginya weheria mūhūri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-ini ūcio mwerū no nginya wonanie nĩ maündū marūk ūgarūnīte, na ūtarīrie wĩra-ini ūcio ta ūū: “Wĩra wa kihumo warī wa Biblica, Inc. na ūheanītwo tūhū ng’enda-ini cia www.biblica.com na open.bible.”

Kimenyitha kia Mwene-wĩra no nginya kĩandikwo iratathi rĩa kïongo kĩa wĩra kana rĩa ūhoro wa Mwene-wĩra ta ūū:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingüre™

Kimenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mūhūri wa biacara wandikithiò wabici-ini ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ūhūthirītwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wítikírie wĩra ūcio mwerū ūgarūnīte ūheanwo na ūndū wa rũtha rwa biacara rūu rwa CC BY-SA.

Ūngienda kūmenyithia Biblica, Inc. ūhoro wígii ūtaūri waku wa wĩra ūyū-rī, twandikire rũrenda-ini rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugo Githeru Kīa Ngai Kīhingūre™

Kimenyithia kīa Mwene-wīra © 2013 nī Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nī mūhūri wa biacara wandīkithītio wabici-inī ya United States Patent and Trademark Office nī Biblica, Inc. Úhūthīrītwo na rūtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 7 May 2025
fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63